

MILJÖBOKSLUT 2022

Miljöbokslut för Lomma kommun år 2022

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Vatten.....	3
2.1. Åarna.....	3
2.2. Grundvatten.....	6
2.3. Hav	6
2.4. Badvatten.....	7
2.5. Avloppsvatten	7
3. Avfall och hållbar konsumtion	8
4. Energi och klimat.....	9
4.1. Utsläpp av växthusgaser i kommunen som geografisk enhet	9
4.2. Utsläpp av växthusgaser från Lommas kommunorganisation.....	10
4.3. Arbete för att minska utsläpp av växthusgaser under 2022.....	11
5. Klimatanpassning	13
5.1. Nya planer och program	13
5.2. Nya skyddsåtgärder i samverkan- LIFE Coast Adapt.....	13
5.3. Kustens invasiva växter.....	14
5.4. Flödesgruppen i Höje å	14
6.1. Skyddad natur	16
6.2. Åtgärder för hotade arter	16
6.3. Åtgärder mot invasiva arter.....	17
6.4. Åtgärder för friluftsliv	18
6.5. Balanseringsprincipen och miljökompensation.....	18
7. Kommunikation och aktiviteter.....	19

1. Inledning

I miljöbokslutet sammanställs några viktiga miljötrender i Lomma kommun som geografiskt område. Det finns flera anledningar att göra dessa sammanställningar, dels behöver man följa upp resultatet för det lokala miljöarbetet och hur miljömål och Agenda 2030-målen uppnås för att kunna förbättra arbetet ytterligare, dels behöver man synliggöra det arbete som görs. Kommunen bedriver mycket av det strategiska miljöarbetet i samarbete med andra aktörer och en del av detta arbete är också reglerat i lagstiftning där olika myndigheter årligen begär in en redovisning av hur kommunen uppfyller sitt åtgärdsåtagande. Samtidigt sker nu snabba förändringar där kraven från såväl lagstiftare som medborgare ständigt skärps. Det är därför viktigt ur det kommunala perspektivet att söka synergier och olika möjligheter till samverkan för att klara utmaningarna i flera av de mest akuta miljöfrågorna såsom klimatutsläpp, klimatanpassning och förlusten av biologisk mångfald.

Lomma kommun kom på en total tolfte plats i ranking av Sveriges miljöbästa kommuner 2022. Inom gruppen storstäder och storstadsnära kommuner kom Lomma kommun på sjunde plats (Aktuell hållbarhet).

Under året har arbetet med åtgärder i den nya Energi- och klimatplanen för Lomma kommun fortsatt med mycket fokus på möjligheter till egen produktion av hållbar el. Mål och åtgärder i Naturmiljöprogrammet är fortsatt aktuella och här har flera åtgärder genomförts som även ger mervärde till andras miljöarbete. Ett nytt åtgärdsprogram, för de miljömål som ej omfattas av Energi- och klimatplan eller Naturmiljöprogram, har tagits fram och antogs av kommunfullmäktige under 2022.

Med hjälp av nyckeltal kan förändringar följas och jämföras över tid. I årets miljöbokslut presenteras nyckeltal som får spegla situationen inom områdena vatten, avfall och klimatpåverkande utsläpp. En redovisning av övrigt arbete som skett under året för att säkra ekosystemtjänster, skydda natur och i övrigt bidra till att uppfylla miljömålen och Agenda 2030 sker löpande i texten. Sist finns ett stycke för att synliggöra arbetet med kommunikation, kunskapsförmedling och transparens, som är en viktig nyckel i miljöarbetet.

På sikt kommer miljöbokslutet att utökas och tydligare kopplas till kommunens miljömålsarbete och arbete med Agenda 2030.

2. Vatten

2.1. Åarna

Flera stora vattendrag flyter genom kommunen på sin väg mot Öresund och Lommabukten. För att förbättra vattenkvaliteten sker ett omfattande åtgärdsarbete i åarnas avrinningsområden. De samlade åtgärderna har effekt på landskapsnivå och kan ses som Lomma kommuns största landsbygdsprogram. Trots alla insatser som görs när vattenförekomsterna fortfarande inte god ekologisk status enligt vattendirektivets krav.

I Lödde-/Kävlingeån och Höje å sker kontinuerliga vattenkontrollmätningar via respektive vattenråd. Resultaten av mätningarna sammanställs med ett års fördröjning och redovisas i respektive årsrapport som finns på www.hojea.se respektive www.kavlingeån.se. Vattenkontrollen från år 2021 i de största vattendragen visade att näringsämnestransporterna av

fosfor och kväve i Höje å var något lägre än de senaste åren. De flödesviktade fosforhalterna visar på en sjunkande trend mellan 1986 och 2021, med ett avbrott av ökande halter under de senare åren, vilket till en del beror på enstaka kraftigt förhöjda halter av totalfosfor (och fosfatfosfor) i maj 2016 samt i mars och maj 2017. Orsaken till detta är inte känd. Under 2019 har halterna återgått till lägre nivåer och under 2020 och 2021 har halterna sjunkit ytterligare. Av den totala mängden näringsämnen som transporterades från Höje å till havet 2021 hade 18 % (1,5 ton) av fosfor och 19 % (98 ton) av kvävet sin källa i de reningsverk som belastar ån. För Kävlingeån var motsvarande andel 8 % (1,8 ton fosfor) och 9 % (141 ton kväve).

Totalt beräknas omkring 8,6 ton fosfor och 520 ton kväve ha förts ut till Lommabukten via Höje å under 2021. Via Kävlingeån är motsvarande belastning 22 ton fosfor (19 ton 2020) och 1600 ton kväve (1300 ton 2020). Trots det var transportererna av näringsämnen lägre än år med liknande väderförhållanden. Den *långsiktiga* trenden för fosfor är långsamt sjunkande och för kväve fortsatt minskande för både Höje å samt Lödde å och Kävlingeån. En av anledningarna till de positiva effekter som syns är de kommunala samarbeten som skett inom vattenråden. Den sammanlagda våtmarksyta som anlagts genom kommunal samverkan uppgår till ca 530 ha i Kävlingeån. I Höje å har 91 dammar och våtmarker anlagts inom avrinningsområdet till och med 2021 inom de kommunala projekten. Den sammanlagda våtmarksytan uppgår till ca 154 ha, varav 9,1 ha tillkom under 2021. Den totala fördröjningsvolym som anlagts i Höje å uppskattas till 146 000 m³.

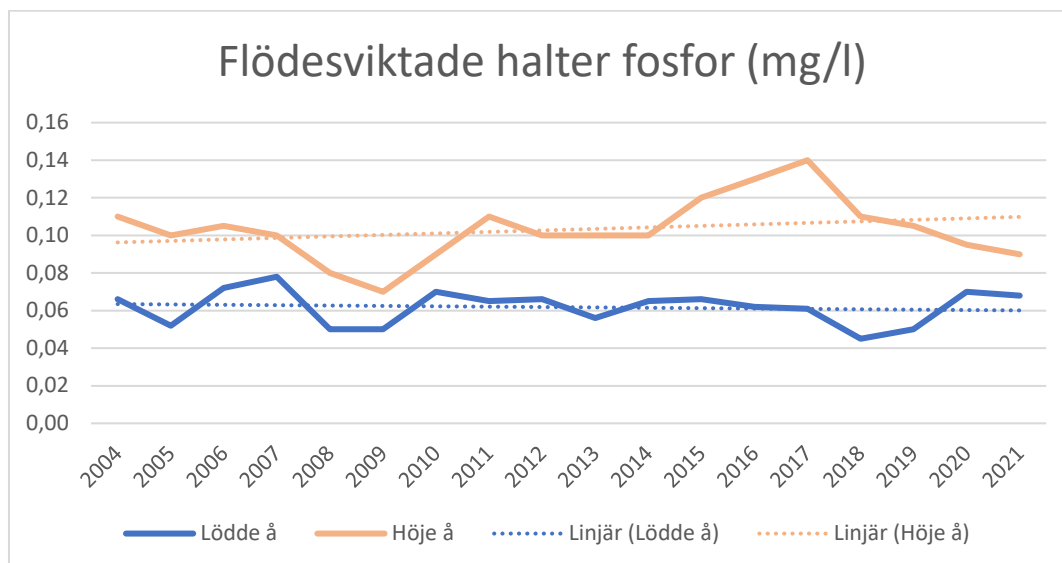
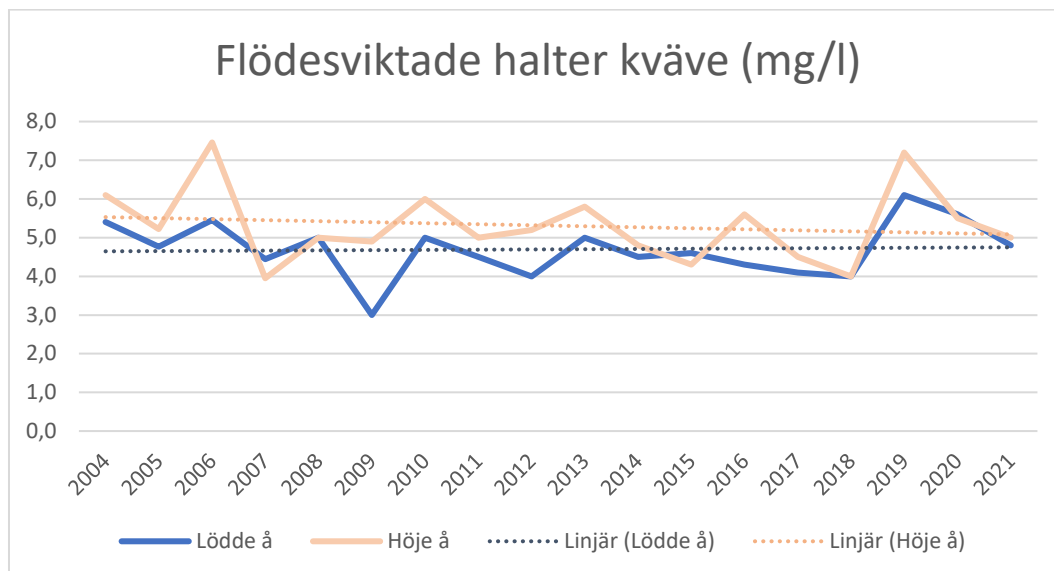
I Önnerupsbäcken finns, trots stora positiva resultat för näringsämnes transportererna, en oroande tendens där öringsbeståndet verkar vara påverkat i negativ riktning. Detta är något som kan indikera påverkan från någon form av miljöfarlig förorening.

Vy över Höje å, som mynnar ut i Lommabukten.

Den genomsnittliga reduktionen i Höjeåprojektets samtliga dammar och våtmarker har beräknats till 560 kg kväve och 23 kg fosfor per hektar och år. Totalt innebär detta en årlig reduktion av 50 ton kväve och 2 ton fosfor. Det kan sättas i relation till den årliga uttransporten av kväve och fosfor som under åren 2004–2018 varierat mellan 320–880 ton kväve och 3,4–14 ton fosfor. Teoretiskt beräknas alltså de dammar som anlagts hittills, under lågflödesår, kunna stå för en halvering av fosfortransporten och en 15 % reduktion av kvävetransporten. I Önnerupsbäcken, där en stor areal våtmarker har anlagts, har både fosfor- och kvävehalterna nästan halverats sedan 1990-talet. Motsvarande siffra för Kävlingeåns avrinningsområde är att de anlagda dammarna reducerar minst 295 ton kväve respektive 12 ton fosfor per år. Under den senaste tolvårsperioden har halterna av fosfor varit 23 % lägre och av kväve 30 % lägre än föregående tolvårsperiod, där de nya våtmarkerna är en bidragande orsak till denna nedgång.

Utöver arbetet i vattenråden har kommunen även genomfört en mängd små dagvattenprojekt för att minska belastningen på dagvattennätet. Genom att på detta sätt förflytta en del av vattenflödena till infiltration ovan jord, minskar även föroreningarna till vattendrag och hav.

Näringsstillståndet i kommunens två största åar, beskrivet som flödesviktade kväve- respektive fosforhalter. Provtagningsstationerna ligger vid Högsmölla i Lödde å och vid Trolleberg i Höje å. Källa: Ekologgruppen Landskrona, ALcontrol Laboratories Linköping, Pelagia miljökonsult AB Umeå och SYNLAB.

2.2. Grundvatten

Efter ett par år med ovanligt torra perioder under vår och sommar har vattenråden under 2022 även fortsatt haft fokus på grundvatten, grundvattenbildning och bevattningsdammar. Att tillsammans med markägarna arbeta för att hålla så jämna nivåer av både ytvatten och grundvatten som möjligt gynnar både areella näringar, vatten som dricksvattenresurs och det biologiska livet i vattendragen. Arbetet är under utveckling, men några bevattningsdammar har projekterats och anlagts i Kävlingeåns vattenråd.

2.3. Hav

Ett sätt att mäta vattenkvalitet är att titta på utbredningen av ålgräs. Om vattenkvaliteten är god så är vattnet mindre grumligt och då kan ålgräset växa på djupare vatten. Kävlingeåns och Højeås vattenråd rapporterade 2020 god till hög status för ålgräset i Lommabukten men flaggade samtidigt för en svagt vikande trend, möjligen kopplat till ökande vattentemperatur. Denna trend har fortsatt under 2021. Trots det har ålgräset i Lommabukten fortsatt hög status enligt vattendirektivets krav, vilket är den högsta kvaliteten.

Lomma kommun har under året bidragit i framtagandet av en handlingsplan mot marin nedskräpning.

Nedskräpningen av havet är ett stort miljöproblem som ökat i omfattning de senaste åren. Varje år dör många marina djur och fåglar till följd av dessa föroreningar. Lomma kommun arbetar på flera fronter för att motverka och hantera nedskräpningen av havet och kuststräckan. Kommunen är en mycket aktiv part i KIMO (Kommunernas Internationella Miljöorganisation), där kustkommuner samverkar för att både nationellt och internationellt bidra till hållbara lösningar i marina frågor. Under 2022 har Lomma varit med och tagit fram en handlingsplan mot marin nedskräpning inom KIMO och det arbetet fortsätter under 2023.

En plastgrupp med representanter från flera av kommunens avdelningar samt representanter från SYSAV arbetar med ett paraply av åtgärder och ett flertal kampanjer genomfördes under året, se nedan under avfall. Arbeta pågår även för att minska spridning av granulat från konstgräsplaner och byte av fallskydd med utsläpp av gummigranulat. Samtidigt pågår arbetet i vattenrådet för Höje å med att installera en bubbelbarriär uppströms hamnen i Lomma för att på så sätt samla in plast som kommer med ån.

2.4. Badvatten

Utsläpp av föroreningar i vattendrag och kustområdet påverkar badvattenkvaliteten vid kommunens stränder. Miljötillsynsenheten undersöker badvattenkvaliteten och provtagning har under sommaren 2022 skett på de fem badplatserna under sex veckors tid. Vattenkvaliteten har under sommaren 2022 varit tjänligt med anmärkning vid fyra provtagningar. I övrigt var kvaliteten bra under sommarens ordinarie badvattenprovtagning.

Miljötillsynsenheten genomför även en utökad provtagning av bakteriehalter som inkluderar fyra punkter i Höje å eftersom Höje å har pekats ut som en potentiell föroreningskälla. Dessa provtagningar gjordes varannan vecka från vecka 28 till 34. Samtidigt har en sammanställning över tidigare provtagningar och historiska data gjorts och rapporten visar att problem med bakterier har återkommit sporadiskt och inga tendenser till vare sig förbättringar eller försämringar kan ses över tid (1991-2022). Provtagningsresultaten visar att bakteriehalterna är högre längre uppströms i vattendraget och vid ett tillfälle tyder resultaten på att förorening kan ha läckt ut vid Källby (Lunds) reningsverk. Hur snabbt en förorening späds ut i havet beror på vindomblandning, rådande vattenströmmar, turbulent diffusion, temperaturförhållanden samt gradienter i salinitet. Dessa faktorer förändras över tid på grund av väder och i rum på grund av bottenografi och omblandning, vilket gör en orsaksanalys mycket svår. Sammanställningen antyder dock att de höga bakteriehalterna kan vara en effekt av dagvatten och ökad avrinning från omgivande marker i samband med nederbörd. Vidare visar sammanställningen att det kan finnas andra huvudsakliga källor än Höje å som förorenar vattnet.

2.5. Avloppsvatten

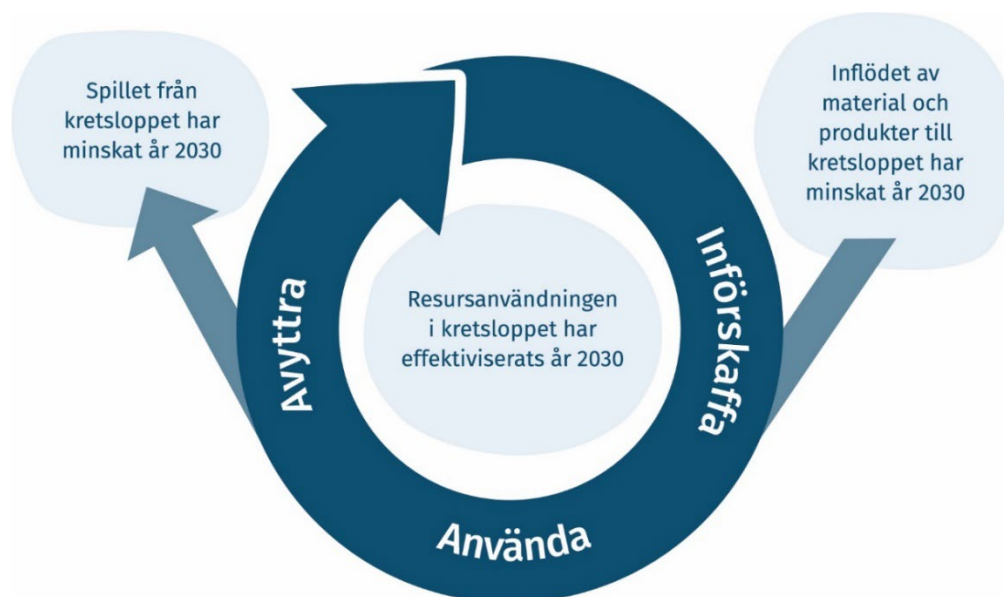
I början av 2019 övergick Lommas VA-verksamhet till att ingå i VA SYD. Borgeby avloppsreningsverk behandlar avloppsvatten från Bjärred, Borgeby, Fjellie och Flädie samt omgivande landsbygdsområde i Lomma kommun. Avloppsreningsverket kan idag behandla avloppsvatten från ca 15 000 anslutna personer och ungefär halva mängden av kommunens spillvatten, resterande går till Sjölanda avloppsreningsverk i Malmö. Omkring 9 % av dagvattnet och avloppsvattnet går i samma ledning till reningsverket. Övrigt dagvatten avleds separat från avloppet till ca 15 stycken dagvattendammar. Totalt bidrog reningsverkets näringsämnestransport till ca 1 % av de totala fosforutsläppen i Kävlingeån, motsvarande siffra för kväve var ca 0,4 %. Inom kommunens gränser finns även 24 enskilda avlopp, varav elva är ur bruk. Av de övriga är det nio som inte har godkänd lösning och de är under utredning för inkoppling på kommunalt VA.

3. Avfall och hållbar konsumtion

Avfallsfrågan handlar om att både minska mängden farliga ämnen i naturen och att gå mot ett mer cirkulärt samhälle där färre naturresurser behöver tas i anspråk. Lomma har, tillsammans med 10 av ägarkommunerna till det kommunala bolaget Sysav, en gemensam kretsloppsplan (avfallsplan). Syftet med den gemensamma kretsloppsplanen är att skapa en hållbar resursanvändning där avfall förebyggs, material och produkter stannar i kretsloppet och det avfall som ändå uppstår ses som en resurs. Planen är uppbyggd av tre övergripande mål med 24 indikatorer för att följa att utvecklingen inom avfallsområdet går åt rätt håll. De tre målen är:

1. Inflödet av material och produkter till kretsloppet har minskat år 2030
2. Resursanvändningen i kretsloppet har effektiviserats år 2030
3. Spillet från kretsloppet har minskat år 2030

Agenda 2030 har varit en viktig inspirationskälla och kretsloppsplanens tre mål kan tydligt kopplas till flera av de globala målen. Kretsloppsplanen har tydliga kopplingar till övriga miljömålsdokument i Lomma kommun. För att göra den gemensamma kretsloppsplanen mer lättillgänglig, finns www.kretsloppsplanen.se. Där finns hela planen men dessutom inspiration och goda exempel, uppföljning av målen samt en särskild sida för barn och unga. Där kan de tycka till om miljö och hållbarhet och göra sina röster hörda.

Resurssnurrar med Kretsloppsplanens tre mål.

För att nå målen behöver fler i Lomma leva mer hållbart och minska sina avfallsmängder. Under 2022 genomfördes Minimeringsmästarna, där familjer blev coachade i syfte att minska sitt avfall. Familjerna tävlade mot andra familjer i Sverige om att bli en Minimeringsmästare. Under året fick de lära sig mer om hållbar konsumtion, matsvinn, textil, farligt avfall och delande. De fick också olika utmaningar utifrån de olika temana. Det gick att följa familjerna via sociala medier och en utställning fanns på Lomma bibliotek. Familjerna syntes även i media,

både tidningsartiklar och radio. Alla familjerna minskade sitt avfall rejält och planen är kommunen via Sysav ställer upp i tävlingen igen 2023/2024. Hållbar konsumtion har även uppmärksamats genom bland annat en publik utställning på temat under Lommadagarna i juni.

Lomma kommun arbetar mot nedskräpning på flera sätt. Sedan år 2019 har skräpräknningar gjorts på två platser i kommunen för att se vilket det mest förekommande skräpet är och hur stor nedskräpningen är. Utöver detta har även kompletterande skräpmätningar gjorts på stranden. Informationsskyltar och extra papperskorgar har placerats ut och extra insatser görs vid stränderna under sommarmånaderna då besöksnäringen ökar. Under 2022 har bland annat fimpomater satts upp för ett roligt sätt att motverka nedskräpning från cigarettfimpar. Under de nationella skräpplockardagarna som Håll Sverige rent håller i går information ut till skolor, förskolor och föreningar att delta. År 2022 deltog 2800 personer i skräpplockardagarna. Kampanjen fokuserar både på att göra sin närmiljö lite finare och visar att nedskräpning inte är okej.

Under 2022 gjordes även skräpmätningar på stranden och fler påsholkar sattes upp för att uppmuntra besökare att ta med skräpet från stranden. En sandlåda där besökare kunde lämna och låna kvarglömda badleksaker sattes upp. Plast samlades upp på stränderna och kulturskolan håller på att göra ett konstverk av det som ska användas i nedskräpningskampanjer under 2023.

Att minska matsvinnet är ett annat viktigt område som Lomma arbetat mycket med under 2022. De kommunala köken har minskat sitt matsvinn med 2% under det senaste året. En broschyr för minskat matavfall och engångsmaterial har under året tagits fram till stöd för restauranger och caféer.

Lomma fortsätter vara en kommun med låga mängder restavfall. Under år 2022 uppstod 120 kg/person restavfall, vilket kan jämföras med det nationella snittet på 157 kilo/person (2021).

4. Energi och klimat

Klimatet har förändrats och effekterna av klimatförändringarna har de senaste åren blivit tydligare, bland annat genom den mycket varma och torra sommaren i Europa 2022. Utsläppen av växthusgaser i världen har fortsatt att öka men ökningstakten har minskat något det senaste decenniet. Både på internationell nivå genom Parisavtalet och på nationell nivå genom Sveriges klimatpolitiska ramverk finns målsättningen att försöka hålla den globala temperaturökningen till under 1,5 grader jämfört med förindustriell tid. Lommas svar på de nationella och internationella ramverken på klimatområdet är Energi och klimatplanen 2021-2025.

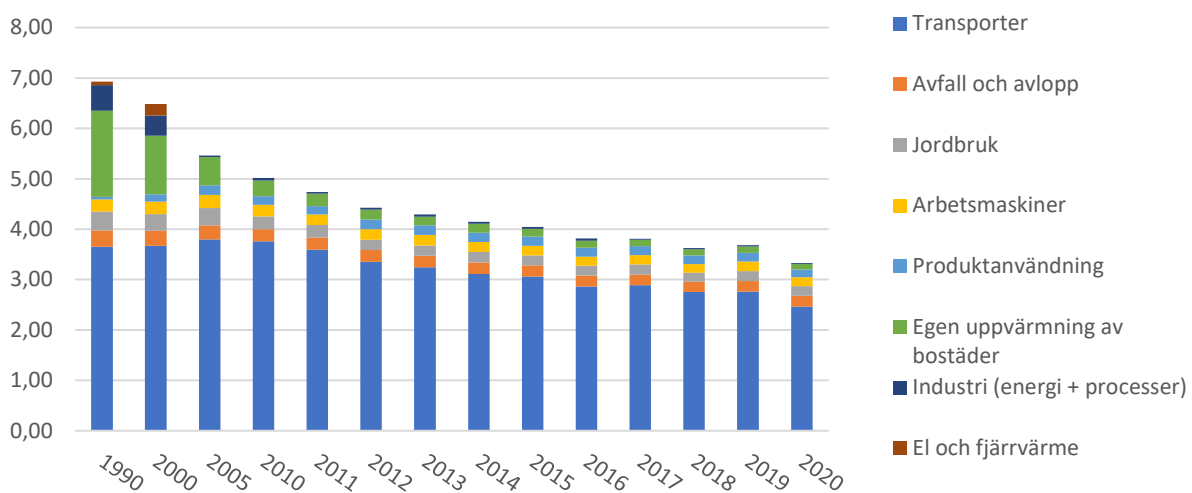
4.1. Utsläpp av växthusgaser i kommunen som geografisk enhet

Sett till utsläpp som sker inom Lomma kommun som geografisk enhet finns statistik från nationella emissionsdatabasen som presenteras med två års eftersläpning. Den tillgängliga data som presenteras här är därmed från 2020. Utsläppen som genereras av den del av E6an som går genom kommunen inkluderas i statistiken för Lomma kommun. En annan brist i underlaget är att konsumtionsbaserade utsläpp inte syns i statistiken, om inte produktionen skett inom kommunen. Konsumtionsbaserade utsläpp beräknas 2020 generera cirka 8 ton CO₂-ekvivalenter per person och år enligt Naturvårdsverket. En hållbar nivå av utsläpp för att nå internationella klimatavtal beräknas till 1–2 ton per person och år. Lomma kommun är

aktiva i föreningen Klimatkommunerna som under året lyft frågan om att det behövs bättre klimatstatistik på kommunnivå. Kommunen samverkar också på lokal nivå med energi- och klimatrådgivare och det kommunala elbolaget Kraftringen.

Utsläppen i Lomma som geografisk enhet år 2020 var 3,33 ton per kommuninvånare, vilket är en minskning med 52 % sedan 1990. Transporter står för 74 % av växthusgasutsläppen från Lomma som geografiskt område och i kategorin transporterna är det personbilar som står för över 60% av utsläppen.

CO₂-utsläpp ton per invånare/år

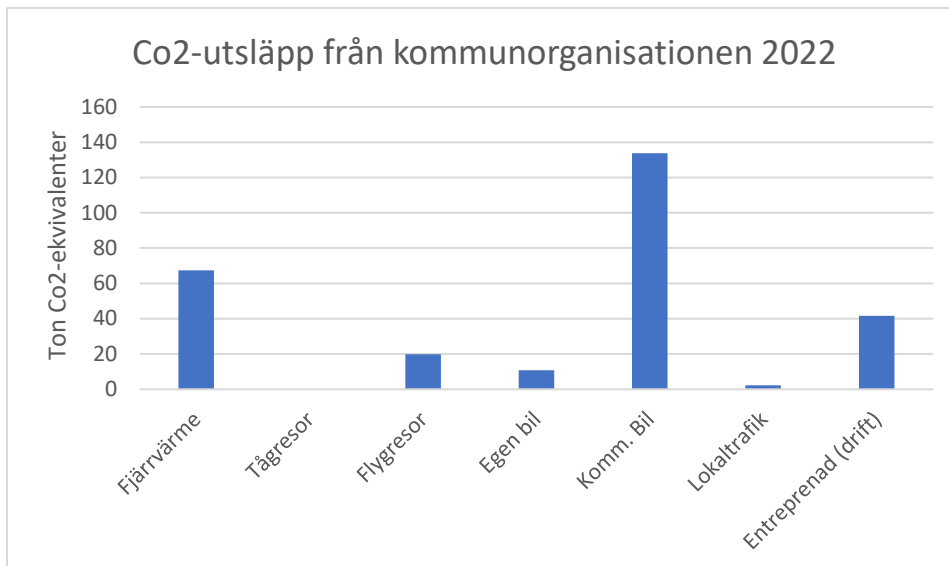

Utsläpp i ton koldioxidekvivalenter/invånare från kommunen som geografisk enhet.

I Energi- och klimatplan för Lomma är visionen är att "Lomma kommun utmärker sig som en klimatneutral kommun och motverkar global uppvärmning". Det övergripande målet är att "Utsläpp av växthusgaser i Lomma kommun ska minska i snabbare takt än på regional och nationell nivå, år 2025 ska de ha minskat med över 70 % i jämförelse med 1990".

4.2. Utsläpp av växthusgaser från Lommas kommunorganisation

Under 2022 beräknas kommunorganisationens växthusgasutsläpp uppgå till 275,5 ton koldioxidekvivalenter (2021, 259 ton). Utsläppen som är medräknade kommer från fjärrvärme, tjänsteresor och transporter från den största entreprenören. Elanvändningen räknas sedan några år som nollutsläpp då kommunen köper in 100 % grön el. Fjärrvärmens är till 99,8 % förnybar. De medräknade källorna till växthusgaser brukar kallas direkta eller scope 1 och 2. Enligt tillgänglig statistik kan vi se att utsläppen har ökat under 2022. På samma sätt som för utsläppen för kommunen som geografisk enhet är transporterna den största utsläppskällan för kommunorganisationen. Den nedåtgående trend av utsläpp från tjänsteresor som kunnat ses under Coronapandemin har vänt under 2022. Alla typer av tjänsteresor har ökat under året. De kategorier som ökat mest under året är utsläppen av växthusgaser från flyg och egen bil i tjänsten. Entreprenören för drift har minskat sina utsläpp, rapporteringen har varit osäker senaste åren men trenden är nedåtgående.

Utsläpp i ton koldioxidkvivalenter från kommunorganisationen 2022.

För andelen miljöbilar i kommunorganisationen hämtas statistiken från Kolada och är eftersläpande ett år. Fram till 2020 använde Kolada sig av en nationell miljöbilsdefinition och då var 31,7% av kommunens bilar miljöbilar, vilket är den lägsta noteringen sedan 2010. Snittet i riket var 2020 45% miljöbilar. Sedan 2020 har Kolada gått över till definitionen fossiloberoende fordon och 2021 låg Lomma kommun på 18,6% jämfört med rikssnittet på 56,5%. Att andelen miljöbilar/fossiloberoende bilar är så lågt i kommunen får antas bero på att kommunens fordonsflotta senaste åren har utökats med bilar från äldreomsorg som har återgått till kommunal regi samt att det inte funnits någon central samordning av kommunens fordon.

Den interna resvaneundersökningen innefattade både tjänsteresor och arbetspendling. Ungefär hälften av pendlingsresorna gjordes med bil. Frågan om arbetspendling har omformulerats mellan 2021 och 2022 och parametern *arbete hemma* har brutits ut som en separat fråga. Detta gör att en direkt jämförelse mellan åren inte går att göra. Det går dock att se att andelen bilpendling har sjunkit och andelen tågresor och cykling har ökat. Vi kan anta att förändringen beror på den nya tågstationen i Lomma och införandet av förmånsbicyklar.

Liksom för statistiken för kommunen som geografisk enhet finns få data på utsläppen från den offentliga konsumtionen i kommunen. Utsläpp från konsumtion brukar kallas indirekta eller scope 3. Det börjar komma modeller för beräkning av klimatpåverkan från den offentliga konsumtionen och det är ett arbete som kan bli aktuell framöver för att identifiera vilka var de stora utsläppen från konsumtion uppstår. För livsmedel finns det redan idag bra underlag över klimatpåverkan och kostenheten har under flera år arbetat med att minska klimatpåverkan både genom minskat matsvinn och att byta ut nötkött till andra alternativ. Sedan 2017 har utsläpp av koldioxidkvivalenter från livsmedel minskat med 23 % vilket motsvarar ca 300 ton per år.

4.3. Arbete för att minska utsläpp av växthusgaser under 2022

Arbetet med att minska utsläpp av växthusgaser sker på många sätt inom kommunen, både i det dagliga arbetet och i större projekt. För utsläpp från kommunen som geografisk enhet sker samverkan med energi- och klimatrådgivare, Kraftringen med flera.

Under året har en laddinfrastrukturstrategi antagits och intresseanmälningar har lämnats in från företag som vill sätta upp publika laddplatser på sex parkeringsplatser runt om i kommunen. En energibalans för hur energiläget i Lomma har utvecklats historiskt har beställts för att öka kunskapsläget på området. Andra viktiga projekt för klimatarbetet är planeringen av de två nya tågstationer och supercykelvägarna i kommunen som kommer förbättra möjligheterna för kommuninvånarna att resa fossilfritt på sikt.

För kommunorganisationens egna utsläpp har tre nya solcellsanläggningar tillkommit under 2022: Rutsborgshallen, Linnéaskolan och Pilängsskolan. Man har även genomfört en översyn av de egna takytorna för att se vilka befintliga tak som är lämpliga för solcellsanläggningar. Arbetet med energibesparingar har fått fokus genom det ansträngda läget för energimarknaden under året. Direkta energibesparingar så som lägre temperatur i kommunens fastigheter genomfördes 2022 och planerade mer långsiktiga insatser så som exempelvis arbete med byte av gatlampor har skyndats på.

En mobilitetssamordnare har anställts för att se över kommunens fordon och fordonshantering, utredningen med förslag på arbetet framåt kommer presenteras under våren 2023.

Offentliga måltidsdagen 20 okt uppmärksammade i kommunens skolor genom att det bjöds på Svenska Aroma äpplen.

5. Klimatanpassning

Stora delar av Lomma kommun är belägen i låglänta områden längs hav och åar. Dessa områden är särskilt sårbara för klimatförändringens effekter i form av permanenta och temporära översvämningar, ökande och förändrad erosion samt skred. Konsekvenserna av detta kommer att påverka samhället på flera sätt. För att minska sårbarheten i kommunen är det nödvändigt att arbeta strategiskt med hållbar samhällsutveckling i samklang med anpassning till ett förändrat klimat. Här krävs att kommunen utvecklar såväl sin krisberedskap som sitt förebyggande arbete genom uppgradering av skyddsåtgärder, fysisk planering, kustnära skötsel och drift, informationshantering samt tillsyn och uppföljning. För att utveckla frågorna är det av största vikt att kommunen arbetar med relevanta kunskapsunderlag som följer kunskapsläget. Det gäller att inte enbart att skydda sig mot händelser utan även att undvika att skapa nya risker som på sikt skulle kräva ytterligare skydd.

Under året har arbetet initierats med en långsiktig åtgärdsplan för kommunens framtida skyddsåtgärder i kustzonen.

Lomma kommun rankades 2021 av IVL/Svensk försäkring som Sveriges bästa klimatanpassningskommun och denna ranking har kvarstått under 2022 med mycket medial uppmärksamhet. Sveriges kommuner och regioner kom på studiebesök för att höra om kommunens arbete med klimatanpassning. Regeringskansliet bjöd också in kommunen att ingå i referensgruppen för arbetet med en offentlig utredning om "Vattenfrågor i planläggning och byggande" Fi 2021:06.

5.1. Nya planer och program

Under 2022 antogs den nya översiktsplanen. Översiktsplanen innehåller kommunens ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning det närmaste årtiondet och här finns en tydlig planeringsstrategi för att både ge utrymme till nya fysiska skydd men också för att undvika att skapa nya riskområden i kommunen.

Arbetet med en ny dagvattenpolicy och skyfallsutredningar har under 2022 påbörjats tillsammans med VA SYD.

5.2. Nya skyddsåtgärder i samverkan- LIFE Coast Adapt

LIFE Coast Adapt är ett EU-projekt som löper till och med 2023 och sker i samverkan med Ystad, Helsingborg, Länsstyrelsen i Skåne, Region Skåne, Kommunförbundet Skåne samt Lunds universitet. Upp till 60 % av åtgärderna bekostas av EU. Kravet är att ekosystembaserade metoder för kustskydd ska testas och visas. Under 2022 har en ny kustnära våtmark anlagts i norra Bjärred. Syftet med dammen är att minska flödestoppar ut på stranden och dammen bildas av att tidigare rörligt dagvatten får utrymme att sakta ner innan det transporteras vidare till Lommabukten. En lägre flödes hastighet ger även renare dagvattnet och mindre sediment ut i bukten. På så sätt minskar erosion, föroreningsbelastning och samtidigt utvecklas nya möjligheter för biologisk mångfald och rekreation i området. Uppföljning sker inom projektet fram till och med 2023.

Nyanlagd våtmark vid Löddesnäs

5.3. Kustens invasiva växter

Invasiva växter återfinns i stor omfattning längs kommunens kust, framför allt i norra delen. Växterna påverkar kustens biologiska mångfald negativt. Även ur ett erosionsperspektiv påverkas kusten negativt. Med hjälp av statlig finansiering pågår därför åtgärder för att bekämpa dessa växter längs kusten, för att på vissa platser gynna dynbildning och annan sanddynamik. Se även avsnitt 6.3.

5.4. Flödesgruppen i Höje å

Arbetsgruppen för flödesrelaterade åtgärder i Höje å avrinningsområde har genom Höje å vattenråd genomfört en mängd åtgärder under 2022. Vattenrådet består av markägare, intresseorganisationer samt Lund, Lomma, Staffanstorps och Svedala kommuner i samarbete. Arbetet i vattenrådet syftar bland annat till att minska flödestopparna i ån. Nya stora fördröjningsmagasin har under året utvecklats i Håckeberga-området i Lunds kommun och arbete pågår för att få tillstånd i domstol för utvidgning av översvämningsmöjligheterna i Gullåkra mosse i Staffanstorps kommun. Samtidigt har arbetet fortsatt under 2022 med utveckling av befintliga våtmarker för att kunna utnyttja dessa bättre för flödesreglering utan att skada biologisk mångfald. Alla dessa åtgärder gynnar nedströms liggande områden och bekostas av kommunerna med finansiellt stöd från såväl staten som EU.

För att möta de nya utmaningar som klimatförändringen innebär krävs också nya arbetssätt. En utredning om så kallad kontrollerad översvämning har godkänts av styrelsen i Höje å vattenråd. Syftet med utredningen är att undersöka möjligheterna att "hyra" mark för att tillfälligt kunna styra vatten dit i akuta väderlägen. Detta för att på sikt möjliggöra det

samhällsekonomiskt mest lönsamma sättet att hantera temporära översvämningar. Ett pilotprojekt kommer att startas för att prova detta.

En ny höjdmätare har också projekterats för att installeras vid Kyrkbron i Höje å. Två finns redan uppsatta och här kan man digitalt följa hur högt Höje ås vattenstånd står vid olika tidpunkter. Syftet med mätningarna är att skapa ett bättre kunskapsunderlag om hur flödet i ån varierar och hur högt vattnet stiger vid toppflödena. Denna kunskap kan exempelvis användas i kommunikation mellan kommuner, markägare och VA-huvudman, kopplad till översvämningar och flödets variation i ån. Nivådatan kan också vara av stort värde som underlag vid projektering av åtgärder eller till modeller, något som är av stor vikt vid fysisk planering i kommunen.

6. Skyddad natur och biologisk mångfald

Ett villkor för en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling är att den biologiska mångfalden bevaras och att ekosystemen är fortsatt funktionella. Artutdöendet i världen fortsätter att öka och varje dag förloras arter, livsmiljöer och viktig genetisk information. Alla arter bidrar till vår egen överlevnad med så kallade ekosystemtjänster. Det kan vara genom att till exempel pollinera växter, producera syre eller stödja andra arter som gör det. Att bevara artrikedom och ekosystem görs genom att värna hotade arter och viktiga livsmiljöer såväl som vardagsmiljöer, men också genom att skapa spridningsvägar i landskapet.

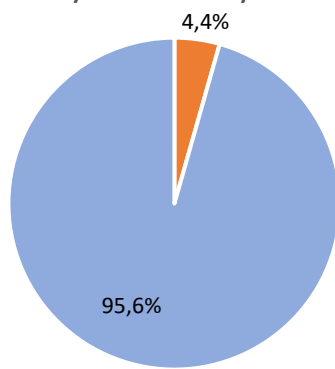
Naturreseptet Augustenborg

6.1. Skyddad natur

Natur- och grönområden i och omkring tätorter är viktiga för rekreation, friluftsliv, biologisk mångfald och klimatanpassning. Den totala landytan (inklusive sötvatten) av natur- och grönområden (större än 0,5 ha) i Lomma kommun år 2022 var 803 ha (646 ha naturområden och 157 ha grönområden). Detta utgör 14,4 % av kommunens totala landyta.

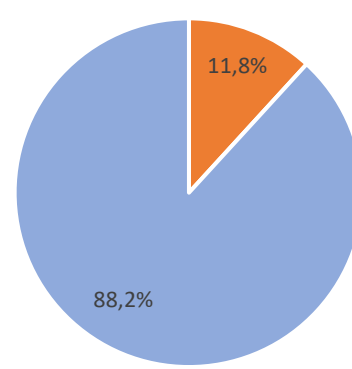
Under 2022 bildades naturreservatet Augustenborg (3,55 ha). Totalt fanns vid årsskiftet 16 naturreservat i Lomma kommun, varav 14 är kommunala. I slutet av 2022 hade landytan av skyddad mark (244,6 ha) ökat knappt 73 % sedan 2012, och den utgör idag 4,4 % av kommunens landyta. Den totala skyddade marina miljön har ökat från 296 ha år 2012 till 822 ha och den utgör idag 23,5 % av kommunens havsområde. För den totala kommunytan, innebär detta att 11,8% är skyddad i slutet av år 2022.

Andel skyddad landyta år 2022

■ Skyddad landyta inkl sötvatten ■ Ej skyddad landyta

Andel skyddad kommunyta år 2022

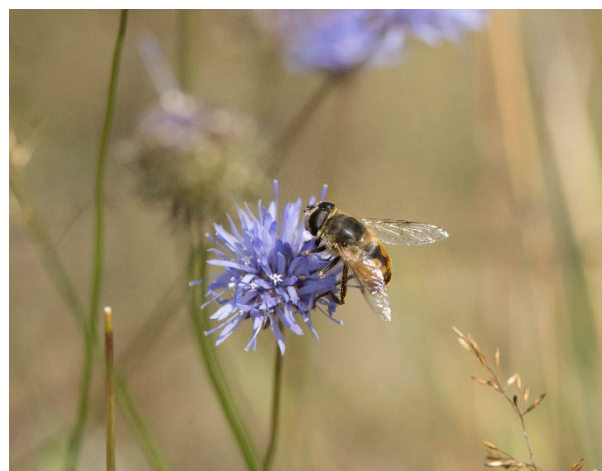

■ Skyddad kommunyta ■ Ej skyddad kommunyta

Av den totala landytan (inklusive sötvatten) var 4,4% skyddad år 2022. För den totala kommunytan, var andelen skyddad yta år 2022 11,8%.

6.2. Åtgärder för hotade arter

Utöver ordinarie skötsel av naturreservaten så har även en del initiativ tagits för att utveckla arbetet för biologisk mångfald i kommunens parkområden. På flera platser har områden avsatts till ängsskötsel i stället för att klippa gräset kort. Efter några års förändrad skötsel kommer detta att bli viktiga platser för pollinerare och andra insekter. Flera nya våtmarker har anlagts genom både Höje å vattenråd och Kävlungeåns vattenråd där såväl hotade vadare som groddjur gynnas.

Pollinerande insekter gynnas när områden ställs om till ängsskötsel.

6.3. Åtgärder mot invasiva arter

Invasiva arter utgör ett stort hot mot den biologiska mångfalden. Längs kusten bidrar de även till erosionsproblematik. I dagsläget utgör bland annat vresros, parkslide och jätteslide ett problem längs Lommas kuststräcka. Kommunen har för åren 2019 till 2023 fått statligt bidrag från Naturvårdsverket (LONA) för att utreda och testa olika metoder för bekämpning av dessa tre arter längs kusten. Syftet är också att återskapa en mer ursprunglig och naturlig flora och kustdynamik i området. Projektet har under 2022 arbetat med åtgärder för att bekämpa parkslide, jätteslide och vresros längs kusten. Utbildning med entreprenörer och tjänstepersoner hölls under april månad inför säsongens bekämpningsåtgärder. Även i flera av naturreservaten har bekämpning av parkslide skett under året. Bekämpningsåtgärder kommer fortsatt att utföras under säsongen 2023, efter vilket resultaten av projektet sedan kommer att utvärderas. Projektets resultat och slutsatser ska kunna användas som bästa metod framöver. I flera av naturreservaten har gallring av den invasiva trädarten tysklönn fortsatt under 2022, i enlighet med respektive skötselplan för reservaten.

Parkslide (till vänster) är en av de invasiva arter som etablerat sig i stor omfattning i Lomma kommun. Under år 2022 fortsatte bekämpningen av parkslide, jätteslide och vresros inom ett LONA-projekt. Nedan ses ett område med parkslide efter att bekämpning genomförts sommaren 2022.

6.4. Åtgärder för friluftsliv

Arbetet för en övergång över Lödde å har fortsatt efter att en förstudie färdigställdes 2021 och möjliga tekniska lösningar 2022. Under 2022 fortsatte även markägardialog och diskussionerna tillsammans med Kävlinge kommun.

En ny mellankommunal projektgrupp har också skapats inom Höje å vattenråd för att åter väcka liv i frågan om att få till stånd fler vandrings slingor ute i landskapet, en ny analys av dessa möjligheter har också färdigställts. Tyvärr är det ett lågt markägarintresse för att skapa dessa slingor i landskapet.

6.5. Balanseringsprincipen och miljökompensation

Balanseringsprincipen är en metod som kan användas i exploateringsprocessen för att uppnå god hushållning med naturresurser. Den utgår från att alla fysiska förändringar påverkar miljön och att negativ påverkan ska kompenseras. Balanseringsprincipen bygger på fyra steg, där man i första hand undviker negativ påverkan och i andra hand minimerar den. Om negativ påverkan inte kan undvikas ska den kompenseras genom att värden och funktioner som försvinner återskapas i sitt funktionella sammanhang, oftast betyder det kompensation inom området. I sista hand ska de förlorade värdena och funktionerna ersättas på annat sätt, vilket oftast betyder på annan plats. Det är dock viktigt att undvika att kompensationsåtgärder resulterar i en mängd små områden. Kompensation bör samordnas från flera projekt för att skapa stora områden och helst också skapa högre kvalitet än de som gått förlorade. Det finns alltså ett behov av att ha områden utpekade för miljökompensation om den gröna kvaliteten ska säkras i kombination med hög utbyggnadstakt. Ett riksdagsbeslut finns om att alla myndighetsbeslut som påverkar ekosystemtjänster negativt senast år 2018 ska synliggöra denna förlust.

Arbetet med implementeringen av balanseringsprincipen i kommunens planering och exploatering har framför allt resulterat i att de första stegen om undvikande i balanseringsprincipen har tillämpats. En ny detaljplan med kompensationsåtgärder har dock arbetats fram under året. Även i kommunens arbete med ny översiktsplan har detta arbete utvecklats vidare. Här går det även att räkna in arbetet med skyddad natur då det ger långsiktigt skydd och utvecklande av natur- och friluftsvärden.

Under 2022 har arbetet med att färdigställa Lomma kommuns trädplan samt en handbok i miljökompensation vid plan- och exploateringsprojekt fortgått. Båda dokumenten är viktiga komponenter i tillämpningen av balanseringsprincipen i Lomma kommuns olika arbetsprocesser och kommer att bidra till ett förtydligande av de rutiner och riktlinjer som bör gälla i de olika skedena.

7. Kommunikation och aktiviteter

Kopplat till det löpande arbetet med kommunikation har över 30 artiklar inom ämnet miljö publicerats på lomma.se, där de allra flesta artiklar även har delats på Lomma kommuns Facebooksida. Även internt på Kompassen har det funnits minst en nyhet i månaden med koppling till miljöarbetet.

Tillsammans med Energi- och klimatrådgivarna hölls ett seminarium om elbilar för allmänheten på biblioteket. Andra gemensamma aktiviteter med rådgivarna har varit energispartips i lokaltidningen och på kommunens Facebook.

I anslutning till Earth hour sista helgen i mars gjordes en kommunikationsinsats med information både externa och internt och tips till lärare om aktiviteter att göra i klasserna.

Under europeiska trafikantveckan i september arrangerades utöver information på Facebook även en välbesökt cykeldag på hamnpiren i Lomma tillsammans med flera enheter både internt och externa föreningar som cykelfrämjandet och naturskyddsföreningen. En kampanj för ökat aktivt resande till skolan har under året avslutats på Löddesnässkolan.

Vattenråden har haft en hel del medial uppmärksamhet och har även genomfört en del informations och utbildningsinsatser under 2022. Mycket av detta material finns att tillgå på respektive hemsida. Det av Höje å vattenråd ursprungligen framtagna kommunikationsverktyget www.vattenatlas.se har genom åren fått så mycket positiv uppmärksamhet att Region Skåne beslutade sig för att bekosta en utveckling av verktyget för hela Skåne. Denna satsning är nu färdigställd.

Årets sista miljöinlägg på Lomma Facebook. Fler kommunikationsinsatser tillsammans med Sysav går att läsa om under Avfall och hållbar konsumtion.

